

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2024/146

Karar Sayısı : 2026/50

Karar Tarihi : 26/2/2026

R.G.Tarih-Sayı : 14/5/2026-33253

İPTAL DAVASINI AÇAN: Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri Murat EMİR, Gökhan GÜNAYDIN, Ali Mahir BAŞARIR ile birlikte 126 milletvekili

İPTAL DAVASININ KONUSU: 23/5/2024 tarihli ve 7511 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 3. maddesiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 34. maddesinin yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasında yer alan "...Kurul kararıyla yapılır." ibaresinin,

B. 4. maddesiyle 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının,

C. 6. maddesiyle 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 53. maddesinin değiştirilen altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." ibaresinin,

Ç. 18. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 63. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesine eklenen "...ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı..." ibaresinin,

D. 19. maddesiyle 6502 sayılı Kanun'un 77. maddesinin (12) numaralı fıkrasının değiştirilen beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümlelerinin,

E. 21. maddesiyle 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 18. maddesinin;

1. (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (k) bendinin,

2. (5) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü cümlelerin,

Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 5., 6., 7., 10., 13., 17., 22., 26., 28., 35., 36., 38., 40., 48., 49., 70., 90., 123., 124., 125., 128., 153., 167. ve 172. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talebidir.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

Kanun'un iptali talep edilen kuralların da yer aldığı;

1. 3. maddesiyle 4054 sayılı Kanun'un üçüncü fıkrası yeniden düzenlenen 34. maddesi şöyledir:

"Kurum Personelinin Statüsü

Madde 34 – (Değişik cümle:16/6/2020-7246/6 md.) Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürüten personelin kadroları ekli (I) sayılı Cetvelde gösterilmiştir. Kurum emrinde yeteri kadar uzman meslek personeli ile kariyer dışı ihtisas personeli çalıştırılabilir.

Kurum personeli ücret ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabidir. (İptal ikinci ve üçüncü cümleler: Anayasa Mahkemesinin 6/6/2013 tarihli ve E.: 2013/47, K.: 2013/72 sayılı Kararı ile.)

*(Ek fıkra:16/6/2020-7246/6 md.) (İptal fıkra: Anayasa Mahkemesinin 9/11/2022 tarihli ve E: 2020/67; K: 2022/139 sayılı Kararı ile) (Yeniden Düzenleme:23/5/2024-7511/3 md.) Bu Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellere yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişiklikleri **Kurul kararıyla yapılır.***

Geçicilik veya belli bir ihtisas gerektiren nitelikteki hizmetler Başkanlıkça tespit olunur. Bu işlerde çalışacak personel hakkında vekalet veya istisna akdi hükümleri uygulanır. Bu fıkraya göre istihdam edileceklerden sosyal güvenlik kuruluşlarından almakta oldukları aylıkları kesilmez.

Yabancı uzmanlar da Başkanlığın hazırlayıp Kurulun onayı ile yürürlüğe konacak yönetmelik esaslarına göre istihdam edilebilir.”

2. 4. maddesiyle 4054 sayılı Kanun’un ikinci fıkrası değiştirilen 43. maddesi şöyledir:

“Soruşturmaya Başlanması, Taahhüt ve Uzlaşma

Madde 43 – (Değişik birinci cümle : 2/7/2005-5388/5 md.) Soruşturma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurul ilgili daire başkanının gözetiminde soruşturmayı yürütecek raportör veya raportörleri belirler. Soruşturma en geç 6 ay içinde tamamlanır. Gerekli görüldüğü hallerde bir defaya mahsus olmak üzere Kurul tarafından 6 aya kadar ek süre verilebilir.

*(Değişik ikinci fıkra:23/5/2024-7511/4 md.) **Kurul, başlattığı soruşturmaları soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren 15 gün içinde ilgili taraflara bildirir. Kurul, bu bildirim yazısı ile birlikte, iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara gönderir.***

(Değişik üçüncü fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Yürütülmekte olan bir önaraştırma ya da soruşturma sürecinde 4 üncü veya 6 ncı madde kapsamında ortaya çıkan rekabet sorunlarının giderilmesine yönelik olarak ilgili teşebbüs ya da teşebbüs birliklerince taahhüt sunulabilir. Kurul söz konusu taahhütler yoluyla rekabet sorunlarının giderilebileceğine kanaat getirirse bu taahhütleri ilgili teşebbüs ya da teşebbüs birlikleri açısından bağlayıcı hale getirerek soruşturma açılmamasına veya açılmış bulunan soruşturmaya son verilmesine karar verebilir. Rakipler arasında fiyat tespiti, bölge veya müşteri paylaşımı ya da arz miktarının kısıtlanması gibi açık ve ağır ihlallerle ilgili olarak taahhüt kabul edilmez. Bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Kurul tarafından çıkarılan tebliğ ile belirlenir.

(Ek fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Kurul, üçüncü fıkraya göre bir karar verdikten sonra aşağıdaki hallerde tekrar soruşturma açabilir:

- a) Kararın alınmasına temel teşkil eden herhangi bir unsurda esaslı değişiklik olması,*
- b) İlgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin verdikleri taahhütlere aykırı davranmaları,*
- c) Kararın taraflarca sunulan eksik, yanlış veya yanıltıcı bilgiye dayanılarak verilmiş olması.*

(Ek fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Soruşturmaya başlanmasından sonra Kurul, ilgililerin talebi üzerine veya resen, soruşturma sürecinin hızlı bitirilmesinden doğacak usuli faydaları ve ihlalin varlığına veya kapsamına ilişkin görüş farklılıklarını göz önüne alarak uzlaşma usulünü başlatabilir. Kurul, hakkında soruşturma başlatılan ve ihlalin varlığı ile kapsamını kabul eden teşebbüs veya teşebbüs birlikleri ile soruşturma raporunun tebliğine kadar uzlaşabilir.

(Ek fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Bu çerçevede Kurul, hakkında soruşturma açılan taraflara, ihlalin varlığını ve kapsamını kabul ettikleri bir uzlaşma metni sunmaları için kesin bir süre verir. Verilen süre geçirildikten sonra yapılan bildirimler dikkate alınmaz. İhlal tespitinin ve idari para cezasının yer aldığı bir nihai kararla soruşturma sonlandırılır.

(Ek fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Uzlaşma usulü sonucunda idari para cezasında yüzde yirmi beşe kadar indirim uygulanabilir. Bu madde uyarınca idari para cezası tutarlarında indirim uygulanmış olması 5326 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin altıncı fıkrası kapsamında indirim yapılmasına engel teşkil etmez.

(Ek fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Sürecin uzlaşma ile neticelenmesi halinde, idari para cezası ve uzlaşma metninde yer alan hususlar uzlaşmanın taraflarınca dava konusu yapılamaz.

(Ek fıkra:16/6/2020-7246/9 md.) Uzlaşmaya ilişkin diğer usul ve esaslar Kurul tarafından çıkarılan yönetmelik ile belirlenir.”

3. 6. maddesiyle 5174 sayılı Kanun’un 53. maddesinin değiştirilen altıncı fıkrası şöyledir:

“(Değişik altıncı fıkra:23/5/2024-7511/6 md.) Ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde; devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satımına ilişkin diğer hususlar bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütülür. Ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlıdır. Ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esaslar **Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.** Bu fıkrada düzenlenen teminatlar ve garanti fonundaki varlıklar tevdi amaçları dışında kullanılamaz, üçüncü kişilere devredilemez, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz.”

4. 18. maddesiyle 6502 sayılı Kanun’un 63. maddesinin ibarenin eklendiği (1) numaralı fıkrası şöyledir:

“(1) Ticari reklamlarda uyulması gereken ilkeleri belirleme ve haksız ticari uygulamalara karşı tüketiciyi korumaya yönelik düzenlemeleri yapma, bu hususlar çerçevesinde inceleme ve gerektiğinde denetim yapma, inceleme ve denetim sonucuna göre durdurma veya aynı yöntemle düzeltme veya idari para cezası veya gerekli görülen hâllerde de üç aya kadar tedbiren durdurma cezası **ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı** verme hususlarında görevli bir Reklam Kurulu oluşturulur. Kurul tedbiren durdurma kararı verme yetkisini Reklam Kurulu Başkanına devredebilir. Kurulun kararları Bakanlıkça uygulanır.”

5. 19. maddesiyle 6502 sayılı Kanun’un 77. maddesinin beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümleleri değiştirilen (12) numaralı fıkrası şöyledir:

“(12) Bu Kanunun 61 inci maddesinde belirtilen yükümlülüklerle aykırı hareket eden reklam verenler, reklam ajansları ve mecra kuruluşları hakkında durdurma veya aynı yöntemle düzeltme veya idari para cezası ve gerekli görülen hâllerde de üç aya kadar tedbiren durdurma cezası uygulanır. Reklam Kurulu, ihlalin niteliğine göre bu fıkradaki yaptırım kararlarını birlikte veya ayrı ayrı verebilir. (Değişik üçüncü cümle:24/10/2024-7529/7 md.) Aykırılık;

a) Yerel düzeyde yayın yapan televizyon kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise yüz on bin Türk Lirasından bir milyon yüz bin Türk Lirasına kadar,

b) Ülke genelinde yayın yapan televizyon kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise iki milyon iki yüz on bin Türk Lirasından yirmi iki milyon yüz bin Türk Lirasına kadar,

c) Süreli yayınlar aracılığıyla gerçekleşmiş ise (a) ve (b) bentlerinde belirtilen cezaların yarısı,

ç) Yerel düzeyde veya uydu üzerinden yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise altmış bin Türk Lirasından altı yüz bin Türk Lirasına kadar,

d) Ülke genelinde yayın yapan radyo kanalı aracılığı ile gerçekleşmiş ise altı yüz bin Türk Lirasından altı milyon Türk Lirasına kadar,

e) Uydu üzerinden yayın yapan televizyon kanalı veya internet aracılığı ile gerçekleşmiş ise altı yüz bin Türk Lirasından altı milyon Türk Lirasına kadar,

f) Kısa mesaj aracılığı ile gerçekleşmiş ise iki yüz seksen bin Türk Lirasından iki milyon sekiz yüz bin Türk Lirasına kadar,

g) Diğer mecralar aracılığı ile gerçekleşmiş ise altmış bin Türk Lirasından altı yüz bin Türk Lirasına kadar,

idari para cezası verilir. (Değişik dördüncü cümle:24/10/2024-7529/7 md.) Reklam Kurulu, bu fıkrada alt ve üst sınırları belirtilen idari para cezalarını uygularken aykırılığın haksızlık içeriği, aykırılık dolayısıyla elde edilen menfaatin veya neden olunan zararın büyüklüğü ile aykırılığı gerçekleştirenin kusuru ve ekonomik durumu gibi hususları dikkate alır. (Ek cümleler:24/3/2022-7392/15 md.) (Değişik cümleler:23/5/2024-7511/19 md.) **Aykırılığın internet ortamı üzerinden gerçekleşmesi hâlinde Reklam Kurulu; içeriğin çıkarılması için ilgili internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden, elektronik olarak iletişim kurulabilecek araçlar ile bildirimde bulunulmasına, bu bildirimde bulunulmasına rağmen yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılmaması hâlinde erişimin engellenmesine karar verebilir. Muhataba bildirimde bulunulamaması hâli ile sınırlı olmak üzere erişimin engellenmesine karar verilebilir. Erişimin engellenmesi kararı uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine gönderilir. Erişimin engellenmesi kararı esas olarak aykırılığın gerçekleştiği içerikle sınırlı olarak verilir. Ancak, teknik olarak aykırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesi yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla aykırılığın önlenemediği durumlarda, internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararı verilebilir.”**

6. 21. maddesiyle 6585 sayılı Kanun’un (1) numaralı fıkrasının (k) bendi değiştirilen ve (5) numaralı fıkrasına üçüncü cümlenin eklendiği 18. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Ceza hükümleri

MADDE 18 – (1) Bu Kanunun;

...

k) (Ek:16/4/2020-7244/13 md.) (Değişik:23/5/2024-7511/21 md.) Ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasına aykırı hareket edenlere her bir aykırılık için yüz bin Türk lirasından bir milyon Türk lirasına kadar; ikinci fıkrasına aykırı hareket edenlere ise her bir aykırılık için bir milyon Türk lirasından on iki milyon Türk lirasına kadar,

idari para cezası verilir.

...

(5) (Değişik:26/1/2023-7435/16 md.) Bu maddenin birinci fıkrasının (a), (c), (ç), (g), (i), (j), (j) ve (k) bentlerinde belirtilen idari para cezalarının verilmesini gerektirir aykırılığın bir takvim yılı içinde tekrarı hâlinde, her bir tekrar için bir önceki cezanın iki katı idari para cezası uygulanır. Bu hüküm nispi idari para cezaları hakkında uygulanmaz. (Ek cümle:23/5/2024-7511/21 md.) **Bakanlık, ek 1 inci maddenin ikinci fıkrasına bir takvim yılı içinde en az üç defa aykırı hareket etmesi nedeniyle idari para cezası uygulanan üretici, tedarikçi ve perakende işletmelerin iş yerlerini altı güne kadar kapatmaya yetkilidir.**

...”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Kadir ÖZKAYA, Hasan Tahsin GÖKCAN, Basri BAĞCI, Engin YILDIRIM, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, İrfan FİDAN, Kenan YAŞAR, Muhterem İNCE, Yılmaz AKÇİL ve Ömer ÇINAR’ın katılımlarıyla 23/7/2024 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğü durdurma talebinin esas inceleme aşamasında karara bağlanmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. AYIRMA VE ESASA KAYIT KARARI

2. 23/5/2024 tarihli ve 7511 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 21. maddesiyle 14/1/2015 tarihli ve 6585 sayılı Perakende Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun’un 18. maddesinin;

A. (1) numaralı fıkrasının değiştirilen (k) bendinin,

B. (5) numaralı fıkrasına eklenen üçüncü cümlelerin,

iptallerine ve yürürlüklerinin durdurulmasına ilişkin davanın E.2024/146 sayılı davadan ayrılmasına, yeni bir esasa kaydedilmesine ve esas incelemenin bu yeni esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesine 26/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

IV. ESASIN İNCELENMESİ

3. Dava dilekçesi ve ekleri, Raportör Hilal YAZICI tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, dava konusu kanun hükümleri, dayanılan ve ilgili görülen Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Kanun’un 3. Maddesiyle 4054 Sayılı Kanun’un 34. Maddesinin Yeniden Düzenlenen Üçüncü Fıkrasında Yer Alan “...Kurul Kararıyla Yapılır.” İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

4. 4054 sayılı Kanun'un 20. maddesinin birinci fıkrasında mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde oluşumunun ve gelişmesinin temini ile anılan Kanun'un uygulanmasını gözetmek ve Kanun'un kendisine verdiği görevleri yerine getirmek üzere kamu tüzel kişiliğini haiz, idari ve mali özerkliğe sahip Rekabet Kurumunun (Kurum) kurulduğu belirtilmiştir.

5. Kanun'un 21. maddesine göre Kurumun teşkilatı Rekabet Kurulu (Kurul), Başkanlık ve hizmet birimlerinden oluşmaktadır. Kurulun görev ve yetkileri 27. maddede; Başkanlığın yapısı, görev ve yetkileri ise 29. ve 30. maddelerde düzenlenmiştir. 32. maddeye göre Kurumun hizmet birimleri; daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet birimlerinden, danışma birimlerinden ve yardımcı hizmet birimlerinden oluşmaktadır.

6. 34. maddenin birinci fıkrasında Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürüten personelin kadrolarının ekli (I) Sayılı Cetvel'de gösterildiği, Kurum emrinde yeteri kadar uzman meslek personeli ile kariyer dışı ihtisas personelinin çalıştırılabileceği; ikinci fıkrasında Kurum personelinin ücret ve mali haklar dışında 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olduğu hükme bağlanmıştır.

7. Söz konusu maddenin üçüncü fıkrasında 4054 sayılı Kanun'un ekinde yer alan (I) Sayılı Cetvel'deki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan Cetvel'de yer alan kadro ünvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro ünvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, ünvan ve derece değişikliklerinin Kurul kararıyla yapılacağı belirtilmiştir. Söz konusu fıkra da yer alan "...Kurul kararıyla yapılır." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

8. Dava dilekçesinde özetle; kamu görevlisi olan Kurul personelinin niteliği, atanması, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri ile aylıkları, ödenekleri ve diğer özlük işlerinin kanunla düzenlenmesi gerektiği, Anayasa Mahkemesinin iptal kararı sonrasında yeniden düzenlenen fıkra ile bu gerekliliğin yerine getirilmediği, dolayısıyla yeniden düzenlenen dava konusu kural kapsamında sınıf, ünvan, derece değişikliklerinin Kurul kararıyla yapılmasının kanunilik ve hukuk devleti ile yasama yetkisinin devredilmezliği ve kuvvetler ayrılığı ilkeleriyle bağdaşmadığı, ayrıca bu durumun eşitlik ilkesini ihlal ettiği, çalışma barışını bozucu nitelik taşıdığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 5., 6., 7., 10., 13., 49., 70., 90., 123., 128. ve 153. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

9. Anayasa'nın 7. maddesinde "*Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisindedir. Bu yetki devredilemez.*" denilmektedir. Yasama yetkisinin Türkiye Büyük Millet Meclisine (TBMM) ait olması ve bu yetkinin devredilememesi kuvvetler ayrılığı ilkesinin bir gereğidir. Bu hükme yer veren Anayasa'nın 7. maddesinin gerekçesinde yasama yetkisinin parlamentoya ait olması "*demokrasi rejimini benimseyen siyasi rejimlerde kaçınılmaz bir durum*" olarak nitelendirilmiştir. Madde gerekçesinden de anlaşılacağı üzere yasama yetkisinin devredilemezliği, esasen kanun koyma yetkisinin TBMM dışında başka bir organca kullanılmaması anlamına gelmektedir. Anayasa'nın 7. maddesi ile yasaklanan, kanun yapma yetkisinin devredilmesidir (AYM, E.2021/73, K.2022/51, 21/4/2022, § 15).

10. Türevsel nitelikteki düzenleyici işlemler bakımından yürütmenin düzenleme yetkisi; sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle temel ilkeleri belirlenmeksizin ve çerçevesi

çizilmeksizin yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir kanun kuralı ile sınırsız, belirsiz, geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılması, Anayasa'nın belirtilen maddesine aykırılık oluşturur. Bununla birlikte yasama organının temel ilkeleri ve çerçeveyi kanunla belirlendikten sonra uzmanlık ve idare tekniğine ilişkin hususları yürütmeye bırakması, yasama yetkisinin devri olarak yorumlanamaz (AYM, E.2011/42, K.2013/60, 9/5/2013; E.2019/36, K.2021/15, 4/3/2021, § 57; E.2022/54, K.2022/99, 8/9/2022, § 26).

11. Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmenin türevsel nitelikteki düzenleyici işlemlerine bırakılması mümkündür. Anayasa'da münhasıran kanunla düzenleme yapılması öngörülmemen konularda yasamanın asliliği ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri haricinde geçerli olan yürütmenin türevselliği ilkeleri gereği idari işlemlerin kanuna dayanması zorunluluğu vardır. Ancak bu durumda kanunda belirlenmesi gereken çerçeve, Anayasa'nın kanunla düzenlenmesini öngördüğü durumdakinden çok daha geniş olabilecektir (AYM, E.2018/91, K.2020/10, 19/2/2020, § 110; E.2019/36, K.2021/15, 4/3/2021, § 56; E.2022/54, K.2022/99, 8/9/2022, § 27).

12. Anayasa'nın 123. maddesinin birinci fıkrasında ise "*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.*" hükmü yer almaktadır. Bu maddede yer alan düzenleme, idarenin kanuniliği ilkesini güvence altına almaktadır. İdarenin kanuniliği ilkesi, idarenin ve organlarının görev ve yetkilerinin hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde, açık bir biçimde kanunla düzenlenmesini gerekli kılar.

13. Dava konusu kural uyarınca Kurul, kendisine tahsis edilmiş dolu kadrolarda derece değişikliği, boş kadrolarda sınıf, ünvan ve derece değişiklikleri yapabilecektir.

14. Anayasa Mahkemesi, 4054 sayılı Kanun'un 34. maddesinin anılan Kanun'a ekli (I) Sayılı Cetvel'deki toplam kadro sayısını geçmemek ve mevcut kadro ünvanları veya 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan (2) numaralı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi eki cetvellerde yer alan kadro ünvanları ile sınırlı olmak kaydıyla hizmet sınıfı, kadro, ünvan ve derecelerin değiştirilmesi ile bu kadroların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Kurulun yetkili olduğunu öngören hükme ilişkin olarak Anayasa'nın 7. ve 123. maddeleri kapsamında yaptığı değerlendirmede; idarenin kanuniliği ilkesinin idarenin hizmet birimleri ile bu birimlerin kadro ve görev ünvanlarının ve görevlerinin kanunla düzenlenmesini de içerdiğini, kadroların bir kamu hizmetinin teşkilatlanmasının ön koşulu olduğunu, anılan Kanun'un 21. maddesi uyarınca Kurumun Kurul, Başkanlık ve hizmet birimlerinden oluştuğunu, 32. maddesinde de hizmet birimlerinin daire başkanlıkları şeklinde teşkilatlanmış ana hizmet birimleri, danışma birimleri ve yardımcı hizmet birimlerinden meydana geldiğinin belirtildiğini ifade etmiş ve Kurumun önemli organlarından olan hizmet birimlerinin neler olduğunun ve bunların görev ve sorumluluklarının kanunla belirlenmediğini gözeterek hizmet sınıfı, kadro, ünvan ve derecelerin değiştirilmesi ile bu kadroların kullanılmasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisinin idareye bırakılmasının idarenin kanuniliği ilkesi bağlamında yasama yetkisinin devri sonucunu doğurduğu gerekçesiyle hükmün iptaline karar vermiştir (AYM, E.2020/67, K.2022/139, 9/11/2022, §§ 64-67).

15. Anılan iptal kararından sonra Kanun'da Kurulun önemli organlarından olan hizmet birimleri ve bunların görevlerine ilişkin olarak herhangi bir düzenleme yapılmamıştır.

16. Ayrıca iptal edilen hükümden farklı olarak kural kapsamına (2) numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin eki cetvellerdeki kadrolara ilaveten kadro ve pozisyonlara ilişkin diğer mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadrolar da dâhil edilmiştir. Bunun yanı sıra kural, boş kadrolarda sınıf, ünvan ve derece değişikliklerinin de Kurul kararıyla yapılacağını

düzenlemektedir. Buna göre idare, Kanun'a ekli cetveldeki toplam kadro sayısını aşmamak şartıyla Kanun ekinde yer alan söz konusu cetveli ilgili mevzuatta yer alan tüm kadroları içerecek şekilde değiştirme yetkisine sahip kılınmıştır. Bu bakımdan kural, idarenin sadece toplam sayı sınırına bağlı kalmak koşuluyla Kanun'un ekinde yer alan cetvelin yerine bütünüyle farklı bir cetvel düzenlemesine imkân tanımaktadır.

17. Bu itibarla kuralla Kanun'un ekinde yer alan (I) Sayılı Cetvel'deki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan Cetvel'de yer alan kadro ünvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro ünvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, ünvan ve derece değişikliklerinin Kurul kararıyla yapılmasına imkân tanınmasının yasama yetkisinin devredilmezliği ve idarenin kanuniliği ilkeleriyle bağdaşan bir yönü bulunmamaktadır.

18. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.

Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI bu görüşe katılmamışlardır.

Kuralın Anayasa'nın 2., 5., 6. ve 70. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 7. ve 123. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 2., 5., 6. ve 70. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kural, Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 128. ve 153. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 10., 13., 49. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

B. Kanun'un 4. Maddesiyle 4054 Sayılı Kanun'un 43. Maddesinin Değiştirilen İkinci Fıkrasının İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

19. 4054 sayılı Kanun'un 1. maddesinde anılan Kanun'un amacının, mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı anlaşma, karar ve uygulamaları ve piyasaya hâkim olan teşebbüslerin bu hâkimiyetlerini kötüye kullanmalarını önlemek, bunun için gerekli düzenleme ve denetlemeleri yaparak rekabetin korunmasını sağlamak olduğu belirtilmiştir.

20. Anılan Kanun'un "*Tanımlar*" başlıklı 3. maddesinde teşebbüsün (işletme), piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimler olduğu düzenlenmiştir. Böylelikle Kanun'da *işletme* 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 11. maddesi ile diğer mevzuatta yer alan tanımlardan daha geniş şekilde tanımlanmıştır. Bu kapsamda tek gerçek kişi tarafından işletilenden büyük ölçekli sanayi şirketlerine kadar ticari ve ekonomik faaliyetlerde bulunan bütün ekonomik varlıklar 4054 sayılı Kanun uygulamasında *teşebbüs* olarak kabul edilecektir.

21. Söz konusu Kanun'un 3. maddesinde *teşebbüs birliklerinin* ise teşebbüslerin belirli amaçlara ulaşmak için oluşturduğu tüzel kişiliği haiz ya da tüzel kişiliği olmayan her türlü birlikler olduğu belirtilmiştir. Anılan tanım uyarınca kanunla veya iradi olarak kurulmaları, özel hukuk veya kamu hukuku tüzel kişisi olmaları ya da tüzel kişiliklerinin bulunup bulunmadığı önem taşımaksızın katılan teşebbüslerin oluşturduğu tüm birlikler teşebbüs birlikleri olarak kabul edilmiştir.

22. Kanun'un 4. maddesinde belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri; 6. maddesinde teşebbüslerin ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkalarıyla yapacağı anlaşmalarla ya da birlikte davranarak kötüye kullanması yasaklanmıştır.

23. 7. maddede ise ülkenin bütününde ya da bir kısmında herhangi bir mal veya hizmet piyasasındaki etkin rekabetin önemli ölçüde azaltılması, hâkim durum yaratılması ya da mevcut hâkim durumun güçlendirilmesi sonucunu doğuracak şekilde teşebbüslerin birleşmeleri veya herhangi bir teşebbüsün ya da kişinin diğer bir teşebbüsün mal varlığını yahut ortaklık paylarının tümünü veya bir kısmını ya da kendisine yönetimde hak sahibi olma yetkisi veren araçları, miras yoluyla iktisap durumu hariç olmak üzere, devralması yasaklanmış ve teşebbüslerin belirli bir ölçek ve etkide birleşme ve devralmaları Kurul iznine tabi tutulmuştur.

24. 16. maddede Kanun'un 4., 6. ve 7. maddeleri ile diğer maddelerinde öngörülen yasaklara uyulmaması hâlinde uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiş; 27. maddenin birinci fıkrasının (a) bendinde de bu Kanun'da yasaklanan faaliyetler ve hukuki işlemler hakkında başvuru üzerine veya resen inceleme, araştırma ve soruşturma yapma yetkisi Kurula verilmiştir.

25. 40 ila 55. maddelerde ön araştırma ve soruşturmanın usul ve esasları düzenlenmiştir. 40. maddenin birinci fıkrasında Kurulun, resen veya kendisine intikal eden başvurular üzerine doğrudan soruşturma açılmasına ya da soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının tespiti için ön araştırma yapılmasına karar vereceği; 43. maddenin birinci fıkrasında ise soruşturma yapılmasına karar verildiği takdirde Kurulun ilgili daire başkanının gözetiminde soruşturmayı yürütecek raportör veya raportörleri belirleyeceği düzenlenmiştir.

26. Söz konusu maddenin dava konusu ikinci fıkrasında ise Kurulun başlattığı soruşturmaları, soruşturmaya başlanması kararının verildiği tarihten itibaren on beş gün içinde taraflara bildireceği, ayrıca bu bildirim yazısıyla birlikte iddiaların türü ve niteliği hakkında yeterli bilgiyi ilgili taraflara göndereceği hüküm altına alınmıştır.

27. Ön araştırma veya soruşturma süreci 43. maddenin üç ila dokuzuncu fıkralarında öngörülen taahhüt yoluyla veya uzlaşmayla sonuçlanmamışsa soruşturma safhasına devam edilecektir. Buna göre 44. maddeyle haklarında soruşturmaya başlandığı bildirilen tarafların, sözlü savunma hakkını kullanma taleplerine kadar kararı etkileyebilecek her türlü bilgi ve delili her zaman Kurula sunabileceği, Kurum bünyesinde kendileriyle ilgili olarak düzenlenen her türlü evrakın ve mümkünse elde edilmiş olan her türlü delilin bir nüshasının kendilerine verilmesini isteyebileceği ve Kurulun tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapamayacağı hükme bağlanmıştır.

28. 45. maddeye göre soruşturma safhası sonunda hazırlanan rapor, tüm Kurul üyeleri ile ilgili taraflara tebliğ olunur ve taraflardan yazılı savunmalarını soruşturma raporunun tebliğinden itibaren otuz gün içinde göndermeleri istenir.

29. 46. ve 47. maddelerde tarafların isteği veya Kurulun bu yöndeki iradesi neticesinde yapılacak sözlü savunma toplantısı ile bunun usul ve esasları düzenlenmiştir.

30. 48. maddede Kurulun nihai karar verme usulü, 51. maddede toplantı ve karar yeter sayısı, 54. maddede Kurul kararlarında sürelerin gerekçeli kararın taraflara tebliği tarihinden başlayacağı, 55. maddede ise Kurulun soruşturmanın tamamlanması üzerine vereceği idari yaptırım kararlarına karşı yetkili idare mahkemelerinde dava açılacağı düzenlenmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

31. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla 4054 sayılı Kanun'a aykırı eylemleri gerçekleştirdiği iddiasıyla yürütülen soruşturmada tarafların ilk yazılı savunma verme hakkının ortadan kaldırıldığı, dolayısıyla soruşturmaya başlanmasına ilişkin kararın taraflara tebliği üzerine taraflara cevap verme hakkı tanınmamasının kişilerin hukuki dinlenilme haklarını zayıflattığı, ayrıca ilk savunmanın hazırlanması bakımından kural kapsamında yeterli zaman ve kolaylığın sağlanmamasının tarafların savunma hakkını ihlal ettiği, bu durumun sermaye, mal ve hizmet piyasalarının düzenlenmesine ilişkin olarak devlete yüklenen yükümlülüklerle bağdaşmadığı belirtilerek kuralın Anayasa'nın 5., 13., 36., 48., 90. ve 167. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

32. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesi uyarınca kural, ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 2. maddesi yönünden de incelenmiştir.

33. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti; eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuki güvenliği sağlayan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir.

34. Hukuk devletinin temel unsurlarından biri de *belirlilik* ilkesidir. Bu ilkeye göre yasal düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır, uygulanabilir ve nesnel olması, ayrıca kamu otoritelerinin keyfi uygulamalarına karşı koruyucu önlem içermesi gerekir. Belirlilik ilkesi, hukuksal güvenlikle bağlantılı olup kişinin kanundan belirli bir kesinlik içinde hangi somut eylem ve olguya hangi hukuksal yaptırımın veya sonucun bağlandığını, bunların idareye hangi müdahale yetkisini verdiğini bilmesini zorunlu kılmaktadır. Kişi ancak bu durumda kendisine düşen yükümlülükleri öngörebilir ve davranışlarını ayarlayabilir. Hukuki güvenlik ilkesi bireylerin tüm eylem ve işlemlerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de yasal düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici yöntemlerden kaçınmasını gerekli kılar.

35. Dava konusu kural, 4054 sayılı Kanun kapsamındaki teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin bu Kanun'da belirtilen faaliyetlerine ilişkin olarak Kurulun soruşturma başlatması üzerine soruşturma kararı ile iddiaların türü ve niteliği hakkında taraflara yazılı bildirimde bulunulmasını öngörmektedir.

36. Anılan kanun kapsamında soruşturmaya konu eylemlerin ve bu eylemlere karşılık gelen yaptırımların düzenlendiği, soruşturma sürecinde ilgililerin kendileriyle ilgili her türlü iddia hakkında bilgi edinmelerine, soruşturmayı nihayete erdiren karardan önce savunma yapma ve delillerini sunmalarına imkân tanındığı ve Kurulun, tarafları bilgilendirmediği ve savunma hakkı vermediği konuları kararlarına dayanak yapamayacağını öngörüldüğü açıktır. Bu itibarla soruşturma sürecinde ilgililerin soruşturma kapsamındaki iddia ve deliller hakkında bilgi edinebilmelerine, kendilerini savunabilmelerine ve delillerini sunabilmelerine ilişkin olarak yeterli açıklıkta düzenlemelerin öngörüldüğü gözetildiğinde kuralın hukuki belirlilik ilkesine aykırı bir yönünün bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

37. Kanun'a aykırı eylemler nedeniyle ilgililer hakkında öngörülen soruşturma sürecinde savunmanın hangi aşamada ve ne şekilde alınacağına ilişkin hususların Anayasa'da -istisnai durumlar dışında- ayrıntılı olarak düzenlenmediği anlaşılmaktadır. Bu itibarla söz konusu usul

kurallarının Anayasa'ya aykırı olmamak kaydıyla kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında belirlenebileceği açıktır.

38. Anayasa'nın anılan maddesinde güvence altına alınan hukuk devleti ilkesi gereğince kanunlar kamu yararı amacıyla çıkarılır. Anayasa Mahkemesinin kararlarına göre kamu yararı genel bir ifadeyle bireysel, özel çıkarılardan ayrı ve bunlara üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Kanunun amaç ögesi bakımından Anayasa'ya uygun sayılabilmesi için çıkarılmasında kamu yararı dışında bir amaç gözlemlenmemiş olması gerekir. Kanunun kamu yararı dışında bir amaçla yalnız özel çıkarlar için veya yalnızca belirli kişilerin yararına olarak çıkarılmış olduğu açıkça anlaşılabilirse amaç unsuru bakımından Anayasa'ya aykırılık söz konusudur.

39. Öte yandan Anayasa'nın 167. maddesinde devlete para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemelerini sağlayıcı ve geliştirici önlemleri alma görevi verilmiştir.

40. Kanun koyucu, soruşturmaya karar verilmesi hâlinde ilgililerin sözlü ve yazılı şekilde savunma yapabilmesini öngören düzenlemeler getirmiş, soruşturmanın başlamasına yetecek ölçüde şüphe ve bulgunun varlığına ilişkin bildirim yapıldığı aşamada ise ilgiliyi bu durumdan haberdar etmeyi yeterli bulmuş ve kuralın gerekçesinde de belirtildiği üzere soruşturmanın başlangıç aşamasında tarafların daha etkin savunma yapmalarına imkân sağlamayı ve soruşturma süreçlerinin hızlı bir şekilde ilerlemesini amaçlamıştır.

41. Kanun'un 43. maddesinin ikinci fıkrasının önceki hâlinde, soruşturmaya başlandığına ilişkin karar ve dosya kapsamındaki bilgilerin taraflara bildirilmesinden sonra, tarafların bu bildirim karşısında cevap vermelerine ilişkin bir süreç öngörülmüştür. Kural kapsamında ise Kurulun soruşturma yapılmasına yönelik kararının bildirilmesi üzerine ilgililere bu karara karşı cevaplarını sunmalarıyla ilgili olarak herhangi bir usul öngörülmemiş olmakla birlikte 44. ve 45. maddeler kapsamında tarafların soruşturma dosyası ile ilgili her türlü bilgi ve belgeye ulaşmalarına, delillerini sunmalarına, soruşturma raporuna ve rapordaki değişikliklere karşı beyanda bulunmalarına imkân tanındığı anlaşılmaktadır.

42. Dolayısıyla teşebbüs ve teşebbüs birliklerinin Kanun'da belirtilen faaliyetleri nedeniyle başlatılan soruşturma sürecinde Kurulun soruşturma kararı ile soruşturmanın niteliğine ilişkin olarak yazılı bildirimde bulunmasını öngören kuralın kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olduğu ve kamu yararı amacı dışında bir amaç taşımadığı anlaşılmaktadır.

43. Açıklanan nedenle kural, Anayasa'nın 2. maddesine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 13. ve 167. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 2. maddesi yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın 13. ve 167. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralın Anayasa'nın 5., 36., 48. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

C. Kanun'un 6. Maddesiyle 5174 Sayılı Kanun'un 53. Maddesinin Değiştirilen Altıncı Fıkrasının Üçüncü Cümlesinde Yer Alan "...Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." İbaresinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

44. 5174 sayılı Kanun'un "Ürün ihtisas borsaları" başlıklı 53. maddesinin birinci fıkrasında ekonomik gereklilikler gözetilerek güven, serbest rekabet ve istikrar içinde, kotasyonundaki bir veya birden çok ürünün arz ve talebini buluşturan; yürürlükteki ürün standartlarına göre tasnif edilmiş ürünlerin, kendilerince organize edilen fiziki veya elektronik mekânlarda alım satımına aracılık eden; ürünlerin gerek fiziki gerekse ürünü temsilen lisanslı depo işletmelerince çıkarılan ürün senetleri ve alivre sözleşmelerin ticaretini yürütebilen; işlemlere ilişkin güvenilir kayıt ve saklama imkânları bulunan; oluşan fiyatları, ürettiği bilgileri, diğer benzer ve alternatif piyasaları izleyebilecek ve duyurabilecek bilgi işlem, teknik ve elektronik donanım, kurumsal ve mali altyapıya sahip olan; faaliyet alanı ulusal veya uluslararası olabilen anonim şirket statüsünde ürün ihtisas borsalarının Ticaret Bakanlığı (Bakanlık) ve Sermaye Piyasası Kurulunun teklifi üzerine Cumhurbaşkanı kararı ile kurulacağı belirtilmiştir.

45. Anılan fıkrada ayrıca ürün ihtisas borsalarının kendilerinin ya da bünyelerindeki piyasaların işletilmesi ve/veya yönetilmesi için 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu hükümlerine tabi olan bir ya da birden fazla piyasa işleticisi ile anlaşma yapabilecekleri, bu anlaşmanın Bakanlık ve Sermaye Piyasası Kurulu onayı olmaksızın hüküm ifade etmeyeceği, verilen onay üzerine piyasa işleticilerinin borsa ile yapılan anlaşma çerçevesinde ürün ihtisas borsasının sahip olduğu hakları kullanacağı ve anılan Kanun ve ilgili mevzuatta öngörülen yükümlülüklerinin yerine getirilmesini temin edecekleri düzenlenmiştir.

46. Söz konusu maddenin ikinci fıkrasında ise kuruluş izni alan şirkete, 5174 sayılı Kanun ve bu Kanun'a dayanılarak çıkarılan yönetmeliklerle öngörülen şartları taşıdığı tespit hâlinde Bakanlıkça faaliyet izni verileceği, faaliyet izni alan şirketin ürün ihtisas borsası anonim şirketi ünvanıyla faaliyet göstereceği, dördüncü ve beşinci fıkralarında ürün ihtisas borsalarının yönetim kurulunun bir üyeliği için Bakanlıkça atama yapılacağı, ürün ihtisas borsaları ve ticaret borsalarının lisanslı depo işletmeciliği yapan şirketler kurabileceği ve ortak olabilecekleri öngörülmüştür.

47. Maddenin altıncı fıkrasının birinci cümlesinde ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satımına ilişkin diğer hususların bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütüleceği belirtilmiştir.

48. Anılan fıkranın ikinci cümlesiyle ürün ihtisas borsalarının mali sorumluluğu sınırlanmıştır. Buna göre ürün ihtisas borsaları veya bunlar tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşların takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlıdır.

49. Fıkranın üçüncü cümlesinde ise ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esasların Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmektedir. Fıkroda yer alan "...Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." ibaresi dava konusu kuralı oluşturmaktadır.

50. Fıkranın dördüncü cümlesinde, bu fıkrada düzenlenen teminatlar ve garanti fonundaki varlıkların tevdi amaçları dışında kullanılmayacağı, üçüncü kişilere devredilemeyeceği, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemeyeceği, rehnedilemeyeceği, iflas masasına dâhil edilemeyeceği ve üzerilerine ihtiyati tedbir konulamayacağı hüküm altına alınmıştır.

2. İptal Talebinin Gerekçesi

51. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralda yönetmelikle düzenlenmesine imkân sağlanan tazmin için alınacak teminatlar ile oluşturulabilecek garanti fonuyla ilgili konularda herhangi bir çerçeve ve esaslara yer verilmediği, dolayısıyla mali sorumluluğun belirsiz ve öngörülemez hâle getirildiği, teminat gösterme ve garanti verme yükümlülüğünün ürün ihtisas borsalarında faaliyet göstermeye istekliler bakımından mülkiyet hakkı ve teşebbüs özgürlüğü bağlamında sonuç doğuracağı, kanunda herhangi bir çerçeve çizilmeksizin idareye doğrudan düzenleyici işlem yapma yetkisi tanınmasının söz konusu hakları sınırladığı, bu durumun serbest piyasadaki rekabet ortamını bozucu etkiler meydana getireceği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 5., 7., 10., 13., 35., 48., 90., 123., 124. ve 167. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

52. Dava konusu kuralla, ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilecek işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için teminat alınması ve garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına yönelik usul ve esaslarla ilgili konularda düzenleme yapma yetkisi yürütmeye bırakılmış olmakla birlikte gerek kuralla gerekse kanun kapsamında bu hususlara ilişkin temel ilke ve esasların belirlenmediği anlaşılmaktadır.

53. Bu itibarla kural kapsamında alınacak teminat ve oluşturulacak fona ilişkin temel ilke ve esaslar kanunda düzenlenmeksizin yürütme organına sınırları ve kapsamı belirsiz bir yetki tanınmasının yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesiyle bağdaşan bir yönü bulunmamaktadır.

54. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 7. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Muhterem İNCE, Ömer ÇINAR ve Metin KIRATLI bu görüşe katılmamışlardır.

Kural, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 2., 5., 10., 13., 35., 48., 90., 123., 124. ve 167. maddeleri yönünden incelenmemiştir.

Ç. Kanun'un 18. Maddesiyle 6502 sayılı Kanun'un 63. Maddesinin (1) Numaralı Fıkrasının Birinci Cümlesine Eklenen "...ya da içeriğinin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı..." İbaresini ile 19. Maddesiyle Anılan Kanun'un 77. Maddesinin (12) Numaralı Fıkrasının Değiştirilen Beşinci, Altıncı, Yedinci, Sekizinci ve Dokuzuncu Cümlelerinin İncelenmesi

1. Anlam ve Kapsam

55. 6502 sayılı Kanun'un 1. maddesinde anılan Kanun'un amacının, kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatıcı ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirme ve bu konulardaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmeleri teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemek olduğu belirtilmiştir.

56. Anılan Kanun'un 61. maddesinde ticari reklam tanımlanmış ve ticari reklamda uyulması gereken ilkeler ve yükümlülükler düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında ticari reklamın ticaret, iş, zanaat veya bir meslekle bağlantılı olarak bir mal veya hizmetin satışını ya da kiralanmasını sağlamak, hedef kitleyi oluşturanları bilgilendirmek veya ikna etmek amacıyla reklam verenler tarafından herhangi bir mecrada yazılı, görsel, işitsel ve benzeri yollarla gerçekleştirilen pazarlama iletişimi niteliğindeki duyurular olduğu düzenlenmiştir.

57. Maddenin (2) numaralı fıkrasında ticari reklamların Reklam Kurulunca (Kurul) belirlenen ilkelere, genel ahlaka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun, doğru ve dürüst

olmalarının esas olduğu; (3) numaralı fıkrasında tüketiciyi aldatıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerine ve suç işlemeye özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri istismar edici ticari reklam yapılamayacağı; (4) numaralı fıkrasında ise örtülü reklam yapılmasının yasak olduğu belirtilmiştir.

58. Kanun'un 63. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesinde ticari reklamlarda uyulması gereken ilkeleri belirleme ve haksız ticari uygulamalara karşı tüketiciyi korumaya yönelik düzenlemeleri yapma, bu hususlar çerçevesinde inceleme ve gerektiğinde denetim yapma, inceleme ve denetim sonucuna göre durdurma veya aynı yöntemle düzeltme ya da idari para cezası veya gerekli görülen hâllerde de üç aya kadar tedbiren durdurma cezası ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verme hususlarında görevli Kurulun oluşturulduğu hükme bağlanmıştır. Anılan cümlede yer alan "...ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı..." ibaresi dava konusu kurallardan ilkinin oluşturulmasıdır.

59. 77. maddede Kanun hükümlerine aykırılık hâllerinde uygulanacak yaptırımlar düzenlenmiştir. Söz konusu maddede idari para cezası veya hapis cezasının verilmesi, tüzel kişilere özgü güvenlik tedbirlerinin uygulanması, yayın durdurma kararının verilmesi, internet içeriğinin çıkarılması, erişimin engellenmesi, haksız ticari uygulamanın durdurulması kararının verilmesi şeklinde yaptırımlar öngörülmüştür.

60. Anılan maddenin (12) numaralı fıkrasının dava konusu diğer kuralları oluşturan beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümlelerinde aykırılığın internet ortamı üzerinden gerçekleşmesi hâlinde Kurulun; içeriğin çıkarılması için ilgili internet sayfasındaki iletişim araçları, alan adı, IP adresi ve benzeri kaynaklarla elde edilen bilgiler üzerinden elektronik olarak iletişim kurulabilecek araçlar ile bildirimde bulunulmasına, bu bildirimde bulunulmasına rağmen yirmi dört saat içinde içeriğin çıkarılmaması hâlinde erişimin engellenmesine karar verebileceği, muhataba bildirimde bulunulamaması hâli ile sınırlı olmak üzere doğrudan erişimin engellenmesine de karar verebileceği, erişimin engellenmesi kararının uygulanmak üzere Erişim Sağlayıcıları Birliğine (Birlik) gönderileceği, erişimin engellenmesi kararının esas olarak aykırılığın gerçekleştiği içerikle sınırlı olarak verileceği ancak teknik olarak aykırılığa ilişkin içeriğe erişimin engellenmesinin yapılamadığı veya ilgili içeriğe erişimin engellenmesi yoluyla aykırılığın önlenemediği durumlarda internet sitesinin tümüne yönelik olarak erişimin engellenmesi kararının verilebileceği hükme bağlanmıştır.

61. Kurulun verdiği erişimin engellenmesi kararları uygulamak üzere kurulan Birliğin yapısı, oluşumu ve görevleri 4/5/2007 tarihli ve 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 6/A maddesinde düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında Birliğin söz konusu Kanun'un 8. ve 8/A maddeleri kapsamı dışındaki tüm içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesine yönelik kararların uygulanmasını sağlamak üzere kurulduğu, (2) numaralı fıkrasında Birliğin özel hukuk tüzel kişiliğini haiz olduğu, (5) numaralı fıkrasında Birliğin 5/11/2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilen tüm internet servis sağlayıcıları ile internet erişim hizmeti veren diğer işletmecilerin katılımıyla oluşan ve koordinasyonu sağlayan bir kuruluş olduğu, (10) numaralı fıkrasında Birliğe üye olmayan internet servis sağlayıcılarının faaliyette bulunamayacağı düzenlenmiştir.

62. Maddenin (6) ve (7) numaralı fıkralarında ise erişimin engellenmesi kararlarının erişim sağlayıcılar tarafından yerine getirileceği, erişimin engellenmesi kararlarının gereği için Birliğe gönderileceği ve bu kapsamda Birliğe yapılan tebligatın erişim sağlayıcılara yapılmış sayılacağı belirtilmiştir. (8) numaralı fıkrada Birliğin kendisine gönderilen mevzuata uygun olmadığını

düşündüğü kararlara itiraz edebileceği, (11) numaralı fıkrada da Birliğin içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararlarını ilgili içerik veya yer sağlayıcısının internet sayfalarından tespit edilebilen elektronik posta adreslerine bildirebileceği hüküm altına alınmıştır.

63. 6502 sayılı Kanun'un 78. maddesinde idari yaptırım kararlarına karşı itiraz yolu düzenlenmiştir. Anılan maddenin (1) numaralı fıkrasında 77. maddenin (12) ve (13) numaralı fıkralarında öngörülen idari yaptırım kararlarının Kurul, diğer fıkralarında öngörülen idari yaptırım kararlarının ise Bakanlık tarafından verileceği; (2) numaralı fıkrasında söz konusu idari yaptırım kararlarına karşı 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu hükümlerine göre idari yargı yoluna başvurulabileceği ancak davanın işlemin tebliğini izleyen günden itibaren otuz gün içinde açılacağı, idare mahkemesinde iptal davası açılmış olmasının kararın yerine getirilmesini durdurmayacağı belirtilmiştir.

64. Bu itibarla 6502 sayılı Kanun'un 61. maddesinde belirtilen yükümlülöklere internet ortamında aykırı davranılması hâlinde dava konusu ibareyle içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı verilmesi Kurulun görev ve yetkileri arasında sayılmış, söz konusu yaptırımın kapsamı ve uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar ise anılan Kanun'un 77. maddesinin (12) numaralı fıkrasının dava konusu cümlelerinde düzenlenmiştir.

2. İptal Talebinin Gerekeçesi

65. Dava dilekeçesinde özetle; dava konusu kurullarla Kurula tanınan içeriğın çıkarılması ve erişimin engellenmesi kararı verme yetkisinin sınırlarının çizilmediği, söz konusu yetkiye ilişkin olarak yeterli kanuni ölçütlerin öngörülmediği, Anayasa Mahkemesinin iptal kararının gereğinin yerine getirilmediği, içeriğın çıkarılması yaptırımının teknik nedenlerle çoğu zaman ilgiliye ulaşılamayacak olması nedeniyle uygulanamayacağı, böylece erişimin engellenmesi yaptırımının doğrudan uygulanması sonucunun doğacağı, ilgili içeriğe erişimin yine teknik nedenlerle çoğunlukla mümkün olmaması nedeniyle de erişimin içerikle sınırlı olarak engellenmesi tedbirine uygulamada başvurulamayacağı, dolayısıyla internet sitesinin tamamına yönelik erişimin engelleneceği, Kurula tanınan bu yetki nedeniyle tüketicilerin mal ve hizmet piyasalarına ulaşamamasına ve firmaların rekabet içinde faaliyet gösterememesine neden olunacağı, Kurulun alacağı içeriğın çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararının Birliğe gönderilmesinin söz konusu karar bakımından sınırlayıcı bir ölçüt olarak kabul edilemeyeceği belirtilerek kurulların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 5., 6., 7., 10., 13., 17., 22., 26., 28., 35., 36., 38., 40., 48., 90., 123., 125., 153., 167. ve 172. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

3. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

66. 6502 sayılı Kanun'un 77. maddesinin (12) numaralı fıkrasına 24/3/2022 tarihli ve 7392 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle eklenen beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümlelere yönelik açılan iptal davasında Anayasa Mahkemesi anılan fıkranın beşinci ve altıncı cümlelerinin esasını incelemiş; söz konusu cümlelerle ifade ve teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlamanın ölçülü olmadığı gerekçeyle cümlelerin Anayasa'nın 13., 26. ve 48. maddelerine aykırı olduğu sonucuna ulaşarak iptallerine karar vermiştir (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023).

67. Anılan kararda, cümlelerde öngörülen erişimin engellenmesi yaptırımının 6502 sayılı Kanun kapsamında internet ortamında yer alan hatalı, yanlış, yanıltıcı ticari reklamlara yönelik müdahale amacıyla 6502 sayılı Kanun'un 61. maddesinde gösterilen yükümlülöklere aykırılık hâleriyle sınırlı biçimde uygulanabileceğinin herhangi bir tereddüde yer bırakmayacak biçimde açık ve net olarak düzenlendiği, bu itibarla cümlelerde temel hak ve özgürlüklerin kanunla sınırlanması gerektiğine ilişkin anayasal ilkeye aykırı bir yön bulunmadığı belirtilmiştir (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023, § 30).

68. Söz konusu kararda Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında ifade özgürlüğünün sınırlanması nedenleri kapsamında Kurula, anılan Kanun'un 61. maddesinde açıkça gösterilen yükümlülüklerle aykırılık teşkil eden ticari reklamlardan kaynaklı olarak erişimin engellenmesi kararı verme yetkisinin tanınmasıyla tüketiciyi aldatıcı veya onun tecrübe ve bilgi noksanlıklarını istismar edici, can ve mal güvenliğini tehlikeye düşürücü, şiddet hareketlerine ve suç işlemeye özendirici, kamu sağlığını bozucu, hastaları, yaşlıları, çocukları ve engellileri istismar edici içeriklerin yayımının önlenmesi suretiyle kamu düzeninin sağlanmasının ve kişilik hakları ile başkalarının şöhret ve haklarının korunmasının amaçlandığı, bu itibarla cümlelerle ifade özgürlüğüne yönelik olarak öngörülen sınırlamanın anayasal anlamda meşru bir amaca dayandığı sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023, §§ 31, 32).

69. Kararda ayrıca Anayasa'nın 48. maddesinde çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğüne ilişkin olarak Anayasa'nın 167. maddesinin birinci fıkrası kapsamında devletin ekonomik hayatın işleyişini düzenlemek ve gerektiğinde bu alana müdahale etmekle yükümlü kılındığı, yine Anayasa'nın 172. maddesinde devletin tüketicileri koruyucu ve aydınlatıcı tedbirleri alacağı, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimleri teşvik edeceği ifade edilerek tüketicilerin haklarının korunmasına ilişkin doğrudan ve özel bir düzenlemeye yer verildiği belirtilmiş; cümlelerin, internet ortamında yer alan Kanun'un 61. maddesinde gösterilen yükümlülüklerle aykırı nitelikteki ticari reklamlara erişimin engellenmesi suretiyle tüketicinin yanıltılmasının ve istismar edilmesinin önlenmesi, böylece hizmet ve ürün piyasalarının işleyişinin düzenli ve sağlıklı işlenmesinin sağlanması yönünde çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün sınırlanmasına yönelik anayasal açıdan meşru bir amaca sahip olduğu belirtilmiştir (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023, §§ 33-37).

70. Öte yandan kararda cümlelerle, verinin geniş kitlelere aracısız olarak hızlı bir şekilde aktarılabilirdiği internet ortamında içeriğinden dolayı kişileri aldatıcı, kamu düzenini bozucu, haksız rekabete yol açabilecek nitelikteki ticari reklamların kolay ve süratli bir yöntemle yayından çıkarılmasının sağlanmasının amaçlandığı ve bu amacın zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamaya yönelik olmadığı söylenemeyeceği belirtilerek cümlelerin demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı bir yönünün olmadığı değerlendirilmiştir (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023, § 38).

71. Kararda yapılan ölçülülük incelemesinde ise cümlelerin 61. maddede öngörülen yükümlülüklerle aykırılık teşkil eden ticari reklamlardan kişilerin korunmasını kolay ve hızlı bir yöntemle sağlayabilecek nitelikte olduğu, bu bağlamda cümlelerin sınırlama ile ulaşılmak istenen amaca ulaşılması bakımından elverişli olduğu belirtilmiştir (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023, § 40).

72. Diğer yandan kararda gereklilikle ilgili olarak yapılan değerlendirmede ise aykırılığın internet ortamında gerçekleşmesi durumunda ihlalin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak URL vb. şeklinde erişimin engellenmesi kararı verme yetkisinin, ticari reklam bağlamındaki içeriğe sınırlı olarak erişim engelleme kararının verilebilmesinin ötesinde bu içeriğin yer aldığı yayın, kısım ya da bölümün tamamına erişimin engellenmesi biçimde uygulanabileceği, bu çerçevede cümlelerde öngörülen sınırlama biçiminin erişimi tümünden engellenen yayın, kısım ya da bölümün kullanıcıları bakımından, ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs kurma özgürlüğünün kullanımını tamamen ortadan kaldıracabileceği ifade edilmiştir. Kararda ayrıca cümlelerle bu düzeyde bir sınırlamaya başvurulmadan önce içeriğin yer aldığı internet sitesi işleticisine ilgili içerik hakkında bilgilendirmede bulunulması, içerik sahibine bildirimde bulunulmasının sağlanması ya da içeriğin kaldırılmasının ihtar edilmesi gibi internet sitesinin tümüne yönelik erişim engeli getirilmeden uygulanabilecek herhangi bir alternatif sınırlama yönteminin öngörülmediği, dolayısıyla cümlelerde ifade özgürlüğü ile çalışma ve özel teşebbüs

kurma özgürlüğünün sınırlanması suretiyle ulaşılmak istenen amaca daha hafif bir sınırlama ile ulaşılmamasını mümkün kılacak ve daha az zarara yol açabilecek alternatif yöntemlerin düzenlenmemesi nedeniyle öngörülen sınırlamanın ölçülülük ilkesi kapsamında gereklilik ilkesini sağlamadığı sonucuna ulaşılmıştır (AYM, E.2022/70, K.2023/152, 13/9/2023, §§ 42, 43).

73. Dava konusu kurallarda ise anılan iptal kararına konu cümlelerden farklı olarak Kurula içeriğin çıkarılmasına karar verme yetkisinin de tanındığı anlaşılmaktadır. 5651 sayılı Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 2. maddesinin (1) numaralı fıkrasının (ö) bendinde içeriğin yayından çıkarılması, içerik veya yer sağlayıcılar tarafından içeriğin sunuculardan veya barındırılan içerikten çıkarılması olarak tanımlanmıştır. Söz konusu yaptırımın da 6502 sayılı Kanun'un 61. maddesinde gösterilen yükümlülüklerle aykırılık hâlleriyile sınırlı biçimde uygulanabileceğinde tereddüt bulunmamaktadır.

74. Ayrıca kurullarla, Kurul tarafından alınan erişimin engellenmesi kararının uygulanmak üzere Birliğe gönderilmesi hüküm altına alınmakta olup 6502 ve 5651 sayılı Kanunlar kapsamında içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararları ile bu kararların gereğinin yerine getirilmesi için gönderilen Birliğin, görev ve yetkilerinin açık ve net olarak düzenlendiği görülmektedir. Bu itibarla kurulların kanunilik şartını sağladığı sonucuna varılmıştır.

75. Öte yandan Anayasa Mahkemesinin anılan iptal kararında meşru amaç, demokratik toplum düzeninde gereklilik ve ölçülülük ilkesi kapsamında elverişlilik alt ilkesine ilişkin belirtilen gerekçeler uygun olduğu ölçüde dava konusu kurullar yönünden de geçerlidir.

76. Söz konusu iptal kararından sonra 7511 sayılı Kanun'la yapılan düzenlemeyle erişimin engellenmesi tedbirinin uygulanmasından önce Kurula ihlale neden olan içeriğin çıkarılmasına yönelik olarak tanınan yetki kapsamında, erişimin engellenmesi kararının uygulanmasından önce ilgililere bildirimde bulunmak suretiyle ihlale neden olan içeriğin çıkarılması için belli bir süre tanınması, ayrıca muhataba bildirimde bulunulamaması hâli ile sınırlı olarak erişimin engellenmesi kararının doğrudan verilmesi mümkün olacaktır.

77. Dolayısıyla Kurulun uygulayacağı tedbirin kapsam ve usulüyle ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin iptal kararında belirtilen Anayasa'ya aykırılık gerekçelerinin kurullar kapsamında karşılandığı, böylelikle kurullarda ifade özgürlüğü ile teşebbüs özgürlüğüne daha az sınırlama getirecek bir tedbir sisteminin öngörüldüğü ve söz konusu haklara getirilen sınırlamanın öngörülen meşru amaç bakımından gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

78. İfade ve teşebbüs özgürlüklerine getirilen sınırlamanın ölçülü olabilmesi için aynı zamanda kurullarda öngörülen tedbirin ulaşılmak istenen amaç bakımından *orantılı* olması gerekmektedir. Orantılılık ilkesi, temel hakka getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen amaç arasında makul bir dengenin gözetilmesi gerekliliğini ifade etmektedir. Dava konusu kurullarla öngörülen içeriğin çıkarılması ve erişimin engellenmesi tedbirlerinin uygulanmasının belli ölçütlere bağlandığı ve esas itibarıyla aşamalı olarak öngörüldüğü gözetildiğinde kurulların ifade özgürlüğü ve teşebbüs özgürlüğünün kullanılmasını imkânsız hâle getirdiği ya da katlanılmaz ölçüde zorlaştırdığı söylenemez.

79. Bununla birlikte ilgililerin söz konusu idari tedbir kararlarına karşı 2577 sayılı Kanun hükümlerine göre idari yargı yoluna başvurulabilecekleri açıktır. 6502 sayılı Kanun'un 77. maddesinin (20) numaralı fıkrasında idare mahkemesinde iptal davası açılmış olmasının kararın yerine getirilmesini engellemeyeceği düzenlenmiş ise de 2577 sayılı Kanun'un 27. maddesinin (2) numaralı fıkrasında Danıştay veya idari mahkemelerinin idari işlemin uygulanması hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğması ve idari işlemin hukuka açıkça aykırı olması şartlarının birlikte gerçekleşmesi durumunda, davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi

geçtikten sonra gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verebilecekleri, uygulanmakla etkisi tükenen olan idari işlemlerin yürütülmesinin, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabileceği hükme bağlanmıştır. Dolayısıyla kurallar kapsamında verilen tedbir kararına karşı şartların oluşması hâlinde yürütmenin durdurulması kararı verilebilecektir. Bu kapsamda kurallarda öngörülen tedbir kararlarına karşı etkili yargısal denetim mekanizmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

80. Bu itibarla kurallarla, ifade özgürlüğü ve teşebbüs özgürlüğüne getirilen sınırlama ile ulaşılmak istenen kamusal yarar arasında makul bir dengenin gözetildiği ve anılan haklara getirilen sınırlamanın orantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

81. Açıklanan nedenlerle kurallar, Anayasa'nın 13., 26. ve 48. maddelerine aykırı değildir. İptalleri talebinin reddi gerekir.

Kuralların Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 5., 6., 7., 17., 22., 28., 123., 125., 153., 167. ve 172. maddelerine de aykırı olduğu ileri sürülmüş ise de bu bağlamda belirtilen hususların Anayasa'nın 13., 26. ve 48. maddeleri yönünden yapılan değerlendirmeler kapsamında ele alınmış olması nedeniyle Anayasa'nın Başlangıç kısmı ile 2., 5., 6., 7., 17., 22., 28., 123., 125., 153., 167. ve 172. maddeleri yönünden ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek görülmemiştir.

Kuralların Anayasa'nın 10., 35., 36., 38., 40. ve 90. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

V. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

82. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

83. 7511 sayılı Kanun'un;

- 3. maddesiyle 4054 sayılı Kanun'un 34. maddesinin yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasında yer alan "...*Kurul kararıyla yapılır.*" ibaresinin iptali nedeniyle uygulanma imkânı kalmayan anılan fıkranın kalan kısmının,

- 6. maddesiyle 5174 sayılı Kanun'un 53. maddesinin değiştirilen altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...*Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.*" ibaresinin iptali nedeniyle anılan cümlesinin kalan kısmının,

6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptalleri gerekir.

VI. İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

84. Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında "*Kanun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesi veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmî Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmî Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez*" denilmekte, 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrasında da bu kural tekrarlanarak Anayasa Mahkemesinin gerekli gördüğü hâllerde, Resmî Gazete'de yayımlandığı günden başlayarak iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihi bir yılı geçmemek üzere ayrıca kararlaştırabileceği belirtilmektedir.

85. 4054 sayılı Kanun'un 34. maddesinin üçüncü fıkrasının ve 5174 sayılı Kanun'un 53. maddesinin altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinin iptal edilmeleri nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince söz konusu iptal hükümlerinin kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasından başlayarak dokuz ay sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

VII. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEBİ

86. Dava dilekçesinde özetle, dava konusu kuralların uygulanmaları hâlinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

23/5/2024 tarihli ve 7511 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 1. 3. maddesiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 34. maddesinin yeniden düzenlenen üçüncü fıkrasında yer alan "...Kurul kararıyla yapılır." ibaresine,

2. 6. maddesiyle 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 53. maddesinin değiştirilen altıncı fıkrasının üçüncü cümlesinde yer alan "...Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." ibaresine,

yönelik iptal hükümlerinin yürürlüğe girmelerinin ertelenmeleri nedeniyle bu ibarelere ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

B. 1. 4. maddesiyle 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasına,

2. 18. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 63. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesine eklenen "...ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı..." ibaresine,

3. 19. maddesiyle 6502 sayılı Kanun'un 77. maddesinin (12) numaralı fıkrasının değiştirilen beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümlelerine,

yönelik iptal talepleri 26/2/2026 tarihli ve E.2024/146, K.2026/50 sayılı kararla reddedildiğinden bu fıkra, cümlelere ve ibareye ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

26/2/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VIII. HÜKÜM

23/5/2024 tarihli ve 7511 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 3. maddesiyle 7/12/1994 tarihli ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 34. maddesinin yeniden düzenlenen;

1. Üçüncü fıkrasında yer alan "...Kurul kararıyla yapılır." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Üçüncü fıkrasının kalan kısmının 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

B. 4. maddesiyle 4054 sayılı Kanun'un 43. maddesinin değiştirilen ikinci fıkrasının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

C. 6. maddesiyle 18/5/2004 tarihli ve 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 53. maddesinin değiştirilen altıncı fıkrasının;

1. Üçüncü cümlesinde yer alan "...Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Muhterem İNCE, Ömer ÇINAR ile Metin KIRATLI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

2. Üçüncü cümlesinin kalan kısmının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince İPTALİNE OYBİRLİĞİYLE,

iptal hükümlerinin Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrası ile 6216 sayılı Kanun'un 66. maddesinin (3) numaralı fıkrası gereğince KARARIN RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK DOKUZ AY SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE OYBİRLİĞİYLE,

Ç. 18. maddesiyle 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 63. maddesinin (1) numaralı fıkrasının birinci cümlesine eklenen "...ya da içeriğin çıkarılması ve/veya erişimin engellenmesi kararı..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

D. 19. maddesiyle 6502 sayılı Kanun'un 77. maddesinin (12) numaralı fıkrasının değiştirilen beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve dokuzuncu cümlelerinin Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve iptal taleplerinin REDDİNE OYBİRLİĞİYLE,

26/2/2026 tarihinde karar verildi.

Başkanvekili
Basri BAĞCI

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY

Mahkememiz çoğunluğu tarafından 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu'nun 53. maddesinin değiştirilen 6. fıkrasında yer alan (...*Bakanlık tarafından çıkarılacak Yönetmelikle belirlenir...*) ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz gerekçeler ile söz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatinde olduğumuzdan, çoğunluğun iptal yönündeki görüşüne katılmıyoruz.

İptal davasına konu edilen fıkra şöyledir: “*Ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde; devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satımına ilişkin diğer hususlar bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütülür. Ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğu, tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlıdır. Ürün ihtisas borsalarında gerçekleştirilen işlemlerden doğan yükümlülüklerin yerine getirilmesini sağlamak ve zararların tazmini için alınacak teminatların ve oluşturulabilecek garanti fonunun kuruluşu, işletimi, kullanımı ve katılımcılarına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle belirlenir. Bu fıkra düzenlenen teminatlar ve garanti fonundaki varlıklar tevdi amaçları dışında kullanılamaz, üçüncü kişilere devredilemez, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemez, rehnedilemez, iflas masasına dâhil edilemez ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamaz”.*

Çoğunluk tarafından iptal gerekçesi olarak, kural kapsamında alınacak teminat ve oluşturulacak fona ilişkin temel ilke ve esasların Kanunda düzenlenmediği, bu nedenle idareye kapsamı belirsiz bir yetki teninmasının yasama yetkisinin devredilmezliği ilkesi ile bağdaşmadığı belirtilmiştir.

Dava konusu fıkra, ürün senetleri ve alivre sözleşmelere ilişkin işlemlerde; devir ile bedelin ödenmesi, alıcı ve satıcının diğer yükümlülüklerinin ürün ihtisas borsalarında alım satımına aracılık edenlerce veya takas ve saklama hizmeti aldıkları kuruluşlarca yerine getirilmesi, alım satımın tescili ve alım satımına ilişkin diğer hususlar bu Kanun ve ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak ürün ihtisas borsası tarafından yürütüleceği, ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğunun,

tesis edecekleri limitler dâhilinde ve alınacak teminatlar ile garanti fonu varlıklarıyla sınırlı olduğu, teminatların ve garanti fonundaki varlıkların tevdi amaçları dışında kullanılmayacağı, üçüncü kişilere devredilemeyeceği, kamu alacakları için olsa dahi haczedilemeyeceği, rehnedilemeyeceği, iflas masasına dâhil edilemeyeceği ve üzerlerine ihtiyati tedbir konulamayacağı belirtilmiştir. Buna göre, söz konu fıkra ürün ihtisas borsalarının hangi işlemleri yapabileceği, teminat ve garanti fonunun amacı ve korunmasına yönelik esaslar Kanun ile belirlenmiştir. Yönetmelik ile düzenlenebilecek husus ise, ürün ihtisas borsasının veya ürün ihtisas borsası tarafından takas merkezi olarak yetkilendirilen kuruluşun takas işlemlerinde mali sorumluluğunun sınırlanmasına yöneliktir.

Anayasa Mahkemesi çeşitli kararlarında, Anayasa'nın 13. maddesi uyarınca temel hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamanın Anayasa'da öngörülen sınırlama sebebine uygun olması gerektiğini belirterek, özel sınırlama nedeni öngörülmemiş hakların da o hakkın doğasından kaynaklanan bazı sınırlarının bulunduğu, ayrıca Anayasa'nın başka maddelerinde yer alan hak ve özgürlükler ile devlete yüklenen ödevlerin de temel hak ve özgürlüklere sınır teşkil edebileceği ifade etmiştir. (Bkz. AYM, 1.2.2024 tarihli ve 2023/177 E., 2024/30 K. Söz konusu kararda atıf yapılan diğer kararlar ise, AYM, E.2013/95, K.2014/176, 13/11/2014; E.2014/177, K.2015/49, 14/5/2015). Anayasa Mahkemesi 2023/177 E. ve 2024/30 K. sayılı kararında, Anayasanın 48. maddesinde teşebbüs özgürlüğünün mutlak bir hak olarak düzenlenmediğini, anılan maddenin ikinci fıkrasında "Devlet, özel teşebbüslerin millî ekonominin gereklerine ve sosyal amaçlara uygun yürümesini, güvenlik ve kararlılık içinde çalışmasını sağlayacak tedbirleri alır." hükmüne yer verilmek suretiyle "millî ekonominin gerekleri" ve "sosyal amaçlar"la bu özgürlüğe sınırlamalar getirilebilmesine imkân sağlandığını, Anayasa'nın 167. maddesinin birinci fıkrasında "Devlet, para, kredi, sermaye, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirleri alır;..." denilmek suretiyle devlete, mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemlerini sağlayıcı ve geliştirici tedbirler alma görevi yüklendiğini, bu görevlerin yerine getirilebilmesi için mal ve hizmet piyasalarının düzenlenmesi gereksinimi duyulabileceğini, devletin ekonomik hayatın işleyişini düzenlemek ve gerektiğinde bu alana müdahale etmekle yükümlü kılındığını ifade etmiştir. Dava konusunun kuralın ürün ihtisas borsasına ilişkin olduğu nazara alındığında devletin bu alanda hizmet kalitesini geliştirici ve piyasanın daha sağlıklı işlemlerini sağlayıcı bazı tedbirler alması mümkün olup, söz konusu amaçlar çerçevesinde idareye yetkiler tanınması Anayasa'ya aykırı değildir.

Anayasa Mahkemesi çeşitli içtihatlarında, Anayasa'nın açıkça kanunla düzenlenmesini öngörmediği konularda kanunda genel ifadelerle düzenleme yapılarak ayrıntıların düzenlenmesinin yürütmenin türevsel nitelikteki düzenleyici işlemlerine bırakılması mümkün olduğunu belirterek, bir kanunun kapsamına giren tüm hususların kanunda tek tek sayılmasının güçlük arzemesi ya da bazı hususların eksik kalması söz konusu olduğunda kanun koyucunun temel kuralları saptayarak detayları daha alt düzeydeki düzenlemelere bırakmasının belirlilik ilkesine de aykırılık oluşturmayacağını ifade etmiştir. (Bkz. AYM, 1.2.2024 tarihli ve 2023/177 E., 2024/30 K., § 58-59; AYM, E.2019/32, K.2021/54, 14/07/2021, § 66- 67). Kaldı ki, Bakanlık tarafından çıkarılacak Yönetmelik'in Kanun veya Anayasa'da belirtilen haklarını ihlal ettiği takdirde söz konusu düzenleyici işlemlere ve tesis edilen birel işlemlere karşı idari yargı yolu da açık olduğundan, bu nedenle de dava konusu kural Anayasa'nın 7. maddesine aykırı değildir.

Nitekim, sigorta hukukunda güvence hesabının Yönetmelik ile düzenlendiği ve yine sermaye piyasası hukukunda teminatlara yönelik bir çok hususun Kurul kararı ile düzenlendiği görülmektedir. Piyasanın hızlı değişken yapısı, paranın enflasyon karşısında değer kaybetmesi ve yeni işlem ve sorumluluk türlerinin ortaya çıkması gibi nedenlerle bu hususun Yönetmelik ile düzenlenmesi zorunluluk arz etmektedir. 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14. maddesinin 7. fıkrasında "Güvence Hesabı" başlığı altında, hesabın kuruluşuna, işleyişine, tanıtımına, idari masraflarına, fon varlıklarının nemalandırılmasına, hesaptan yapılacak ödemelere, gerek ilgililere

gerekse Türkiye Motorlu Taşıt Bürosuna yapılacak rücûlara, Sigorta Bilgi ve Gözetim Merkezi, Sigortacılık Eğitim Merkezi ve Komisyona yapılacak katkı payları ile, hesap kapsamındaki zorunlu sigortaların denetimi ve takibinden kaynaklanan giderler ile diğer harcamalara ilişkin esasların yönetmelikle düzenleneceği belirtilmiştir.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun 31/B., 46., 55. ve 57. maddeleri başta olmak üzere bir çok maddesinde teminatın türü ve teminat yatırılmasına ilişkin usul ve esasların Sermaye Piyasası Kurulu tarafından belirleneceği hükme bağlanmıştır. Yine Sermaye Piyasası Kanununda borsaların ve piyasa işleticilerinin kuruluşunun Kurul'un onayına bağlı olduğu, kuruluş ve işleyişinin Kurul kararlarına tabi olduğu belirtilmiş olup, dava konusu düzenlemenin ürün ihtisas borsalarına ilişkin olduğu nazara alındığında, teminat ve garanti fonunun kuruluş ve işleyişinin yürütme organına bırakılması ve Bakanlık tarafından çıkarılacak Yönetmelik ile düzenlenmesi açısından söz konusu hükümlerden ayrılmayı gerektiren bir durum mevcut değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kuralın, Anayasa'nın 7. maddesine aykırı olmadığı ve iptal edilmemesi gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI

KARŞIOY

Mahkememiz çoğunluğu tarafından 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 34. maddesinin yeniden düzenlenen 3. fıkrasında yer alan “ Kurul kararıyla yapılır” ibaresinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve iptaline karar verilmiştir. Aşağıda belirttiğimiz gerekçeler ile söz konusu ibarenin Anayasa'ya aykırı olmadığı kanaatinde olduğumuzdan, çoğunluğun iptal yönündeki görüşüne katılmıyoruz. Şöyle ki;

İptal davasına konu edilen fıkra şöyledir (4054 sayılı Kanun m.34/f.3); “*Bu Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişiklikleri Kurul kararıyla yapılır.*

Mahkememiz çoğunluğu tarafından iptal gerekçesi olarak, Anayasa Mahkemesinin 9.11.2022 tarihli ve E.2020/67, K.2022/139 sayılı kararı ile dava konusu fıkradan önceki düzenlemenin iptal edildiği, iptal kararı sonrasında Kurulun önemli organlarından olan hizmet birimleri ve bunların görevlerine ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmadığı, diğer cetvellerin de düzenlemeye dahil edildiği ve toplam sayı sınırına bağlı kalmak koşuluyla idareye yeni cetveller düzenleme yapma yetkisi tanındığı, bu nedenle düzenlemenin yasama yetkisinin devredilmezliği ve

idarenin kanuniliği ilkeleri ile bağdaşmadığı, söz konusu ibarenin Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ve iptali gerektiği belirtilmiştir.

4054 sayılı Kanun'un 29. ve devamı maddelerinde Kurul Başkanlığı, başkan yardımcılığı ve hizmet birimleri düzenlenmiş olup, aynı Kanun'un 34. maddesinde, Kurum hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevleri yürüten personelin kadroları ekli (I) sayılı Cetvelde gösterildiği, Kurum emrinde yeteri kadar uzman meslek personeli ile kariyer dışı ihtisas personeli çalıştırılabileceği, Kurum personeli ücret ve mali haklar dışında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olduğu belirtilmiştir. Yine Kanun'un 35. ve 36. maddelerinde rekabet uzman yardımcılığı ve uzmanlığı düzenlenmiştir. Kanun'un 37. maddesinde ise, ücret ve mali hakların nasıl belirleneceği düzenlenmiştir.

Bu hükümler birlikte değerlendirildiğinde iptal kararı sonrasında Kurulun önemli organlarından olan hizmet birimleri ve bunların görevlerine ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmadığı yönündeki çoğunluk görüşünde isabet yoktur. Anayasa Mahkemesinin 2022/139 K. sayılı kararından önceki tarihte de söz konusu Kanun hükümleri yürürlükte olup, Kurulun hizmet birimleri ve görevleri Kanun ile düzenlenmiştir.

Dava konusu fıkra, Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla dolu kadrolarda derece değişikliği ile boş kadrolarda sınıf, unvan ve derece değişiklikleri Kurul kararıyla yapılacağı belirtilmiş olup, boş kadrolarda yapılacak sınıf, unvan ve derece değişikliğinin Kurul'un ihtiyaç duyacağı kadrolar için kullanılacağı ve henüz bu kadrolar kullanılmadan değişiklik yapılacağından herhangi bir Kurul çalışanının özlük haklarını etkilemeyeceği tartışmadan uzaktır. Yine dolu kadrolarda sadece derece değişikliği yapılacak olup, sınıf ve unvan değişikliği yapılamayacaktır. Bu değişikliğin amacının kadro Kurul personelinin kazanılmış hak aylık derecesine uygun kadrolara atanarak kadro tıkanıklığını gidermek olduğu açıktır.

Dava konusu fıkra, "Kanunun ekinde yer alan (I) sayılı cetveldeki toplam kadro sayısı geçilmemek ve anılan cetvelde yer alan kadro unvanları ile kadro ve pozisyonlara ilişkin mevzuatın eki cetvellerde yer alan kadro unvanlarıyla sınırlı olmak kaydıyla" ibaresine yer verilerek, Kurul kararı ile değişiklik yapılacak toplam kadro sayısı ve kadro unvanı ve pozisyonlar açıkça sınırlanmıştır. Bu nedenlerle Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine herhangi bir aykırılık söz konusu değildir.

Açıklanan nedenlerle dava konusu kural, Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine aykırı olmadığı ve iptal edilmemesi gerektiği kanaatinde olduğumuzdan, aksi yöndeki çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye
Ömer ÇINAR

Üye
Metin KIRATLI